

Osnovi ekonomije

Ponašanje potrošača

-Teorija racionalnog potrošačkog izbora-

- Potrošači formiraju tražnju da bi zadovoljili svoje potrebe
- Individualne preferencije – različite želje, sklonosti i potrebe
- Stepem zadovoljenja ekonomskih potreba - korisnost

- Racionalnost potrošačkog izbora – sposobnost da se dohodak troši u skladu s preferencijama uz maksimiziranje korisnosti

UKUPNA KORISNOST

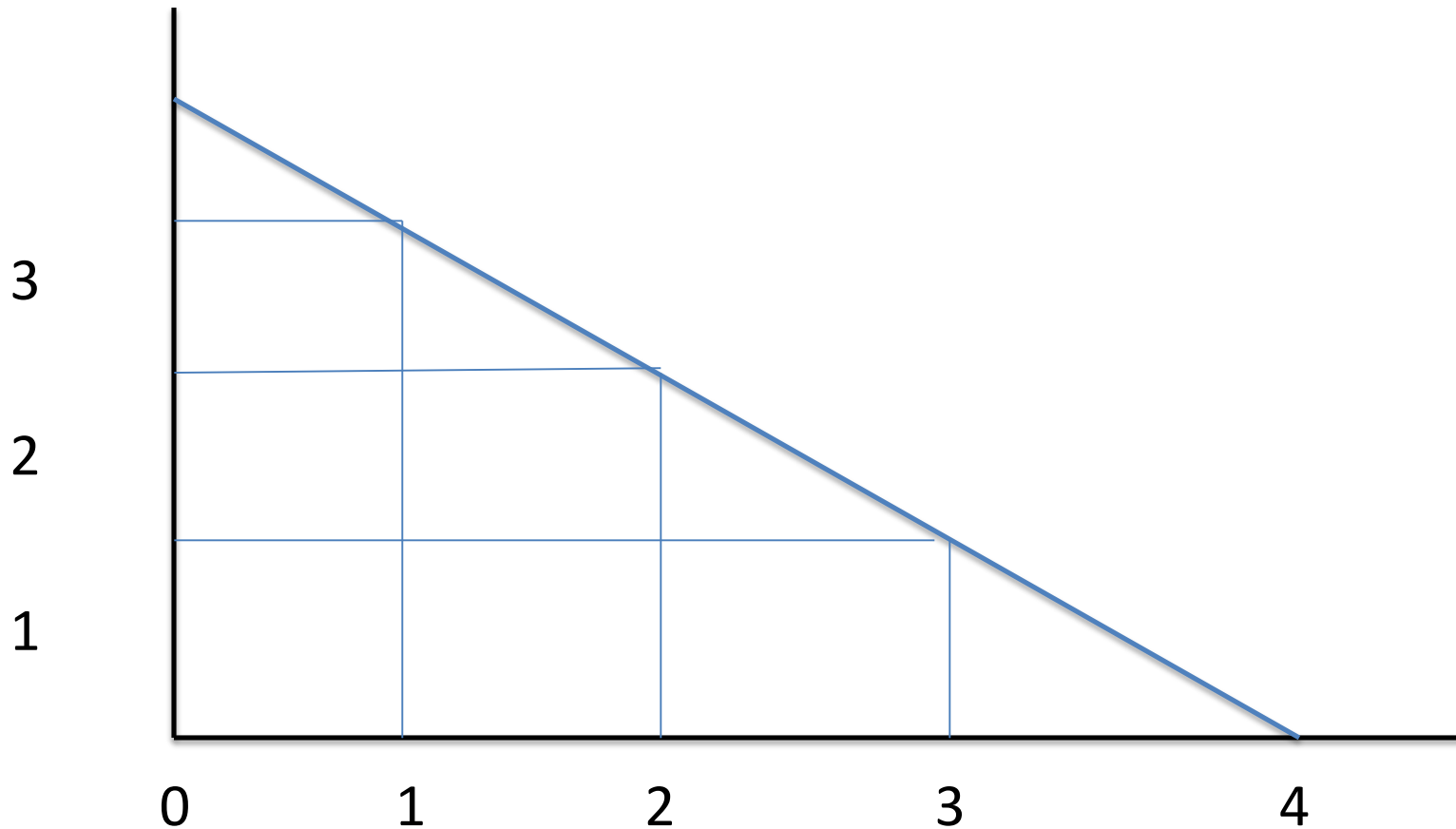
MARGINALNA KORISNOST

- Indiferentnost potrošača -

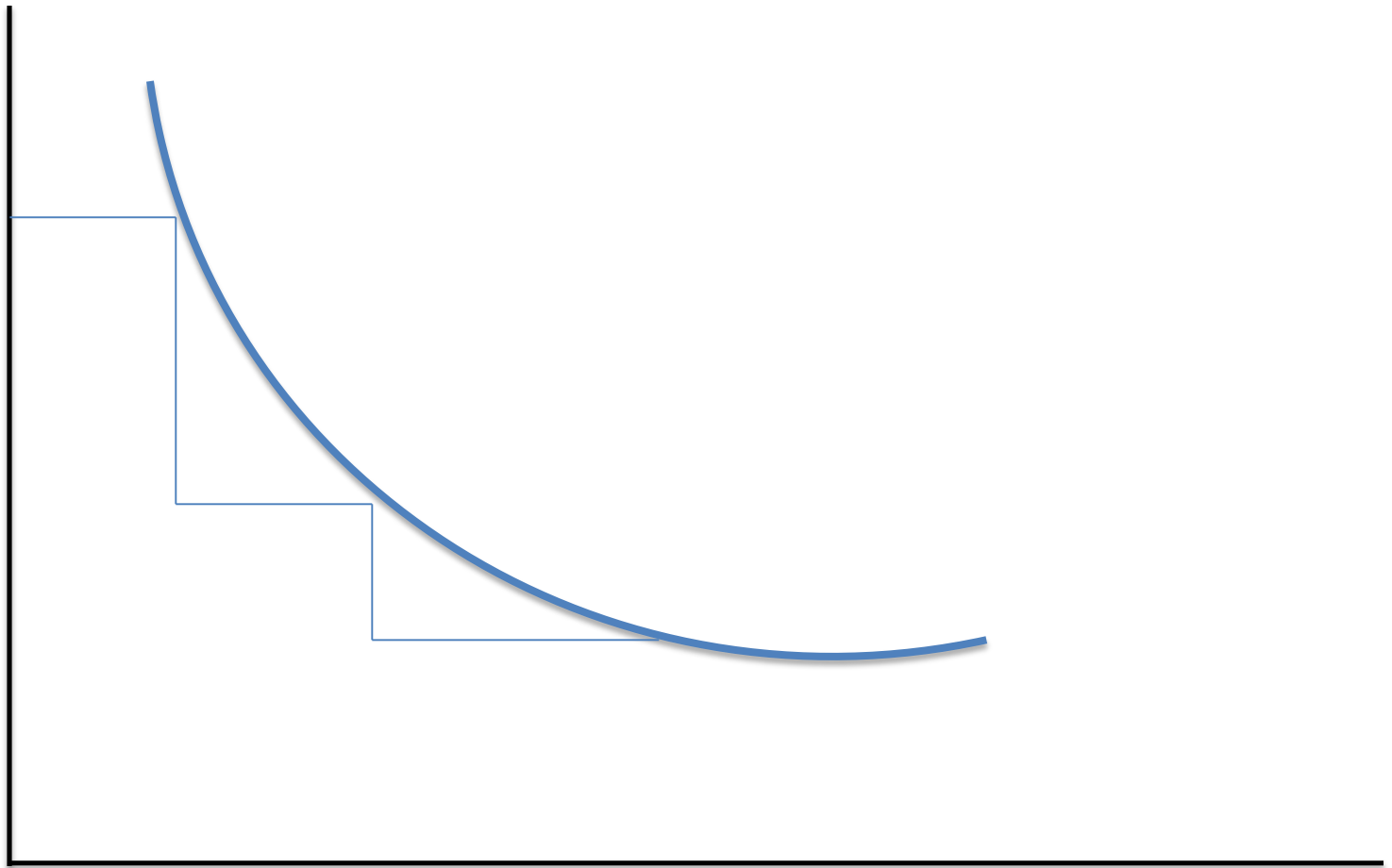
- Ako oba dobra podjednako odgovaraju ukusu potrošača, podjednaka sklonost izboru jednog ili drugog – indiferentnost potrošača

kombinacija	Voćni sok			Voće (pomorandže)			Ukupna korisnost
	kol	Uk.kor.	Mar.kor.	kol	Uk.kor.	Mar.kor.	
A	0	0	0	3.0	100	100	100
B	1	30	30	2.4	70	30	100
V	2	55	25	1.8	45	25	100
G	3	75	20	1.2	25	20	100
D	4	90	15	0.6	10	15	100
Đ	5	100	10	0.6	0	10	100
E	6	100	0	0	0	0	100

Kriva indiferencije – oblik prave linije (perfektni supstituti)

Kriva indiferencije – konveksni oblik
(stope supstitucije nisu konstantne)

Budžetsko ograničenje

- Pretpostavka teorije indiferentnosti je da potrošač uvek može da izvrši izbor na tržištu.

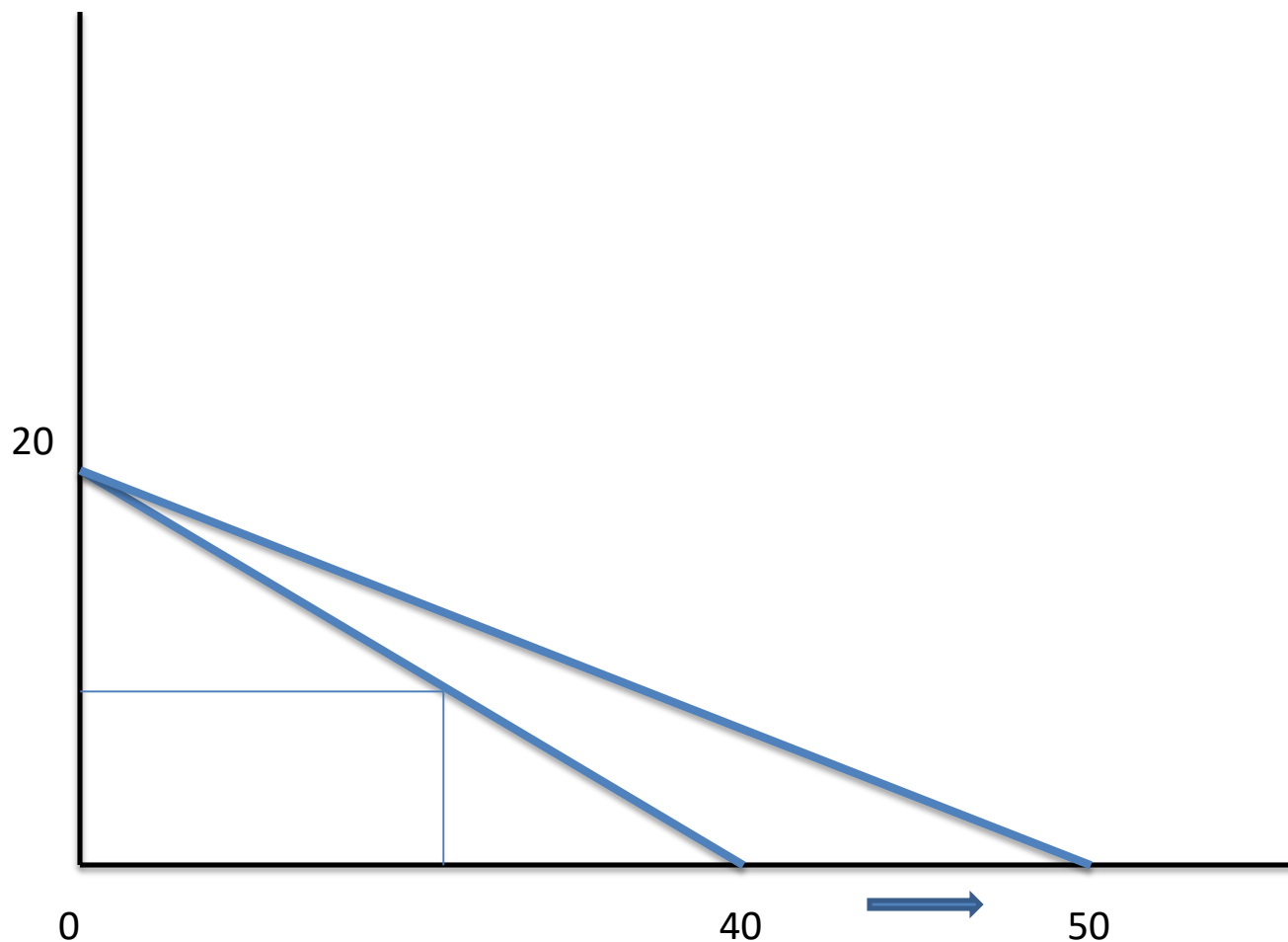
Izbor koji je ograničen budžetom ima svoj *oportunitetni trošak*

Primer:

- domaćinstvo ima nedeljni prihod 1000din
- kupuje samo hleb i mleko
- hleb košta 25din, mleko košta 50din/l

Grafikon

(efekat promene cena na budžetsko ograničenje)

Ponašanje proizvođača

Ponašanje proizvođača je determinisano sa tri vrste problema:

1. Preduzeće treba da odluči koju će vrstu i količinu da proizvede i ponudi po određenim cenama uz ostvarenja maksimalnog prihoda
2. Preduzeće treba da ostvari što veću razliku između ukupnog prihoda i ukupnih troškova
3. Preduzeće treba da odabere takav način proizvodnje koji će obezbediti konkurentan proizvod na tržištu

Proizvodi

- **Ukupan proizvod (UP)** –

Ukupna količina ekonomskog dobra koju proizvede preduzeće u period od godinu dana

Proizvodnja podrazumeva fiksne i varijabilne faktore proizvodnje.

- **Prosečan proizvod (PP)** –

Ako je varijabilni faktor, prosečan proizvod se meri količinom proizvoda po radniku

$$PP = UP/RD$$

- **Granični proizvod (GP)** –

Označava povećanje ukupnog proizvoda koji nastaje kao rezultat nove jedinice nekog inputa

$$GP = \frac{\Delta UP}{\Delta PP}$$

Troškovi proizvodnje i profit

Dva pristupa analizi troškova proizvodnje:

1. Fiksni i varijabilni troškovi
2. Ukupni, prosečni, marginalni troškovi

Ukupni troškovi: $UT = FT + VT$

Prosečni ukupni troškovi: $PUT = UT/\text{kol.proizv.}$

$$PUT = PFT + PVT$$

- **Ekonomija obima** – počiva na koncepciji prosečnih fiksnih troškova proizvodnje, koji opadaju sa povećanjem obima proizvodnje, jer se ukupni fiksni troškovi raspoređuju na veći broj proizvoda
- **Marginalni troškovi (MT)**

Dodatni troškovi po jedinici proizvoda koji nastaju kao posledica ulaganja u dodatnu jedinicu proizvoda

$$MT = \frac{\Delta UT}{\Delta UP}$$

- Zakon rastućih prinosa – rast marginalnog proizvoda uz istovremeno smanjenje MT, radna snaga ostvaruje dodatnu produktivnost
- Zakon konstantnih prinosa – dodatna radna snaga ostvaruje dodatnu produktivnost jednaku veličine
- Zakon opadajućih prinosa – kada marginalni proizvod počinje da se smanjuje

Krive troškova proizvodnje

- UP = 0 ; PVT=0, UT=FT
- PUT = min ; PUT=MT
- PVT = min ; PVT = MT
- MT > PUT (PVT) ; PUT (PVT) povećavaju
- MT < PUT (PVT) ; PUT (PVT) smanjuju

Kada je ukupan obim proizvodnje na optimalnom nivou

- $MP > MT$; tada uk.proizv treba povećavati
- $MP < MT$; tada uk.proizv treba smanjivati
- $MP = MT$; tada je PROFIT na maksimumu

UK.PROIZVODNJA optimalna